

CATÀLEG D'ELEMENTS I ESPAIS PROTEGITS
DEL TERME MUNICIPAL DE FELANITX.
REVISIÓ 2021

MEMÒRIA. PORTOCOLOM.

ÍNDEX

1	INTRODUCCIÓ	3
2	COMPLIMENT DE LES DETERMINACIONS DEL PLA TERRITORIAL DE MALLORCA EN RELACIÓ ALS CATÀLEGS	
3	METODOLOGIA DE TREBALL	5
4	DOCUMENTS DEL CATÀLEG	5
5	IDENTIFICACIÓ DELS ELEMENTS DEL CATÀLEG	6
6	ESTRUCTURA DE LES FITXES DEL CATÀLEG	8
7	CATEGORIES DE PROTECCIÓ I NIVELLS D'INTERVENCIÓ	10
8	BIBLIOGRAFIA	10
9	LLISTAT D'ELEMENTS	16

1 INTRODUCCIÓ

El Catàleg d'elements i espais protegits del terme municipal de Felanitx suposa la protecció d'elements i espais que, pels seus valors singulars o per les seves característiques culturals, històriques, urbanístiques o arquitectòniques i naturals, han de ser objecte d'una especial protecció.

El present catàleg vol recollir totes aquells elements i espais amb valor patrimonial que d'alguna manera formen part de la memòria històrica de Felanitx o estructurin el paisatge característic del terme, sigui urbà o rústic amb els objectius generals següents:

- L'inventariat dels elements que integren el patrimoni cultural del municipi de Felanitx : els jaciments arqueològics; escultura monumental religiosa i heràldica; arquitectura civil, religiosa i militar; enginyeria civil; béns etnològics; béns d'interès industrial i béns d'interès paisatgístic i ambiental.
- La protecció dels elements inventariats segons categories o graus.
- La regulació de les intervencions d'acord amb els diferents nivells de protecció.

2 COMPLIMENT DE LES DETERMINACIONS DEL PLA TERRITORIAL DE MALLORCA EN RELACIÓ ALS CATÀLEGS

Aquest Catàleg de protecció dels elements i espais protegits del terme municipal de Felanitx és al mateix temps un instrument fonamental de planejament urbanístic pel que fa a la protecció dels elements que conformen aquest patrimoni històric, cultural i paisatgístic.

El municipi de Felanitx disposava fins ara d'un catàleg amb aprovació definitiva però amb prescripcions BOIB nº 78, de 21 de juny de 2016).

Aquest catàleg aprovat, estava adaptat a les directrius establertes en el Pla Territorial Insular de Mallorca aprovat definitivament pel Ple del Consell Insular de Mallorca dia 13 de desembre de 2004 (BOIB núm. 188 de 31 de desembre)

El PTM conté un conjunt de disposicions referents al patrimoni urbanístic i arquitectònic de l'illa de Mallorca al capítol II del Títol V, concretament a la Norma 47. Catàlegs (ED), en la qual s'estableix la necessitat que el planejament municipal incorpori un catàleg d'elements protegits amb uns requisits bàsics. La transcripció de la norma és la següent:

1. El planejament general municipal contindrà un catàleg d'elements que, pels seus valors singulars o característiques urbanístiques o arquitectòniques, hagin de ser objecte d'una especial protecció. El contingut del catàleg ha de ser, com a mínim, el següent:

a). S'han de catalogar, com a mínim, els elements inclosos dins les categories següents: jaciments arqueològics, arquitectura religiosa, escultura monumental religiosa i heràldica, arquitectura i enginyeria civil, arquitectura militar, béns etnològics, béns d'interès industrial i béns d'interès paisatgístic i ambiental, entenent com a tal no tan sols els espais amb valors naturals destacats (orografia, hidrografia, flora i fauna), sinó també tots aquells conjunts urbans (carrers, barris, etc.) amb unes característiques determinades que els confereixen una unitat valorable des d'un punt de vista etnològic, històric o social. El contingut del catàleg haurà d'incloure com a mínim tots aquests elements, sense perjudici d'incloure tots aquells altres de valor singular que s'estimin adequats per catalogar.

b). Se n'ha d'indicar el grau de protecció corresponent. Amb aquesta finalitat, es proposa la següent estructuració de les proteccions:

Nivell de protecció integral. Aquest tipus de protecció implicaria una preservació íntegra del bé que s'ha de protegir, és a dir, sense cap possibilitat de canvi que comportàs una modificació en la seva estructura, distribució i elements d'acabat. Hauria de mantenir l'ús original o un altre de compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé, i només s'hi permetrien obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals. Es pot admetre l'establiment d'una subcategoria que englobi aquells elements d'un valor elevat que, a causa del seu deteriorament, requereixin obres d'una certa entitat per assegurar-ne la permanència o el retorn a un estat original desitjat; també quedarien inclosos en aquesta subcategoria aquells elements que, tot i que mereixen una protecció integral, posseeixen annexos no protegits o amb un nivell de protecció menor on es poden dur a terme obres de més entitat necessàries per a la continuïtat del seu ús.

Nivell de protecció parcial. Per a aquells casos diferents dels anteriors que, amb el límit de la conservació íntegra de les seves parts essencials i la seva volumetria, permetin l'execució d'obres majors.

Nivell de protecció ambiental. Quedaran englobades en aquest nivell les remodelacions que poguessin afectar la totalitat de l'espai interior de les edificacions, mantenint les proteccions de façana, que haurien d'obligar a mantenir la volumetria existent en l'aiguavés corresponent a aquesta, a fi que la seva protecció sigui realment efectiva.

c. S'elaborarà una fitxa individualitzada per a cada element, la qual, com a mínim, ha de contenir les dades següents:

Identificació espacial: municipi, població, localització i plànol de situació.

Identificació de l'element: denominació, codi d'identificació, tipologia, ús actual, documentació fotogràfica, autoria, estil o corrent.

Descripció de l'element: descripció (morfològica, estructural i elements integrants), cronologia, bibliografia.

Estat de conservació: intervencions, realitzacions i descripció de l'estat actual de conservació.

Protecció de l'element: grau de protecció, usos permesos, elements destacats que s'han de preservar (podria, excepcionalment, incloure béns mobles), definició de les intervencions preferents i admissibles sobre l'element catalogat; aquestes dades tindran caràcter normatiu.

Definició de la zona de protecció: En els casos de nivell de protecció integral, i en altres casos que es consideri necessari, excepte en el cas de conjunts històrics, es podrà definir un entorn de protecció al voltant de l'element catalogat, a fi de preservar el seu àmbit d'influència. A més el planejament general municipal l'haurà de tenir en compte a l'hora d'ordenar el referit entorn per tal de no distorsionar-ne les visuals. En els elements ja catalogats, s'haurà de fixar aquest àmbit si no el tenen o ampliar-lo si és necessari.

2. La ubicació dels elements catalogats serà indicada en els plànols generals d'informació del planejament municipal.

3. Els béns declarats d'interès cultural i els catalogats segons la legislació especial de patrimoni històric de les Illes Balears es regiran per la seva normativa específica i hauran de ser recollits en el catàleg municipal objecte d'aquesta norma.

El present document presenta una actualització d'aquest catàleg aprovat al 2016. En aquest sentit, s'han tractat de resoldre les prescripcions que s'indicaren en el moment de la seva aprovació definitiva al temps que s'han fet les modificacions oportunes per tal de que s'adapti a la nova normativa sobrevinguda.

3 METODOLOGIA DE TREBALL

L'elaboració del catàleg de protecció del patrimoni històric del terme municipal de Felanitx ha seguit un procés de recopilació documental, identificació dels elements i classificació.

A grans trets, els treballs realitzats s'han adaptat a la següent seqüència metodològica:

- Buidatge bibliogràfic sobre el patrimoni del municipi.
- Consulta d'altres catàlegs
- Consulta de la Carta arqueològica de Mallorca
- Consulta dels Béns d'Interès Cultural i Béns Catalogats del municipi
- Col·laboració amb els tècnics municipals per la identificació dels elements de valor.
- Recorregut exhaustiu pel territori del terme municipal. Inclou la recopilació de documentació fotogràfica.
- Recopilació de informació oral durant els treballs de camp.
- Anàlisi dels elements prèviament identificats en el treball de camp basant-se en paràmetres valoratius.
- Classificació dels béns segons la seva adscripció tipològica i l'assignació dels seu valor patrimonial i grau de protecció.
- Ubicació de la informació i edició de la planimetria mitjançant sistemes d'informació geogràfica.
- Arxiu tècnic de la informació amb l'estructura adequada per reflectir les característiques de cadascun dels béns catalogats.

4 DOCUMENTS DEL CATÀLEG

El present catàleg el componen els següents documents:

Memòria

Correspon al present document, com a presentació dels objectius i resum del desenvolupament del conjunt de documents del catàleg.

Normativa

A fi d'articular els objectius descrits a la memòria, aquest catàleg s'acompanya d'una normativa que complementarà la normativa urbanística vigent. Aquesta normativa es complementarà amb les disposicions que s'estableixin en cada fitxa.

Fitxes de catàleg

Fitxa individualitzada de cada element catalogat, amb la informació necessària per identificar l'element, conèixer el grau de protecció i els valors que han motivat la seva inclusió en el catàleg.

Seguint la normativa vigent (Llei 12/2017 d'urbanisme de les Illes Balears i Llei 2/2020 de mesures urgents) s'ha dividit el catàleg a partir dels diferents Plans d'Ordenació Detallats (POD) en els que s'ha dividit el terme municipal de Felanitx. Així, les fitxes s'han dividit en cinc volums en funció de la seva localització:

- VOLUM I: Ca's Concos – Es Carritxó
- VOLUM II: Felanitx
- VOLUM III: S'Horta – Golf Vall d'Or
- VOLUM IV: Portocolom
- VOLUM V: Sòl Rústic

PLANIMETRIA

Plànols a escala per permetre la seva localització, extensió i composició de l'element catalogat.

5 IDENTIFICACIÓ DELS ELEMENTS DEL CATÀLEG

La identificació dels elements ha canviat de forma important respecte al catàleg anterior.

Per tal de donar estabilitat i coherència a la numeració dels elements s'ha decidit atorgar a cada un dels elements un número identificador únic i intransferible. És tracta d'un codi numèric correlatiu que comença al número 001 i, que en aquest cas arriba al 611.

Juntament amb aquest número identificador s'afegeix una codificació per tal de facilitar la identificació de la seva localització i la seva tipologia, d'aquesta manera, el codi format per una seqüència de lletres i xifres ens informa dels següents paràmetres:

5.1. Número identificador

El primer paràmetre del codi està format per un número de 3 dígits. Correspon al número d'identificació de l'element.

5.2. Localització

El segon paràmetre està format per dues lletres, permet la localització general de l'element dins del municipi i d'acord amb les següents agrupacions:

- CC – Ca's Concos
- EC – Es Carritxó
- FE – Felanitx

PC – Portolocom

SH – S'Horta

Els elements situats al sòl rústic han quedat subdividits en les delimitacions anomenades "voltes".

V1 – 1ª Volta: Entorn de Son Valls i Son Prohenç

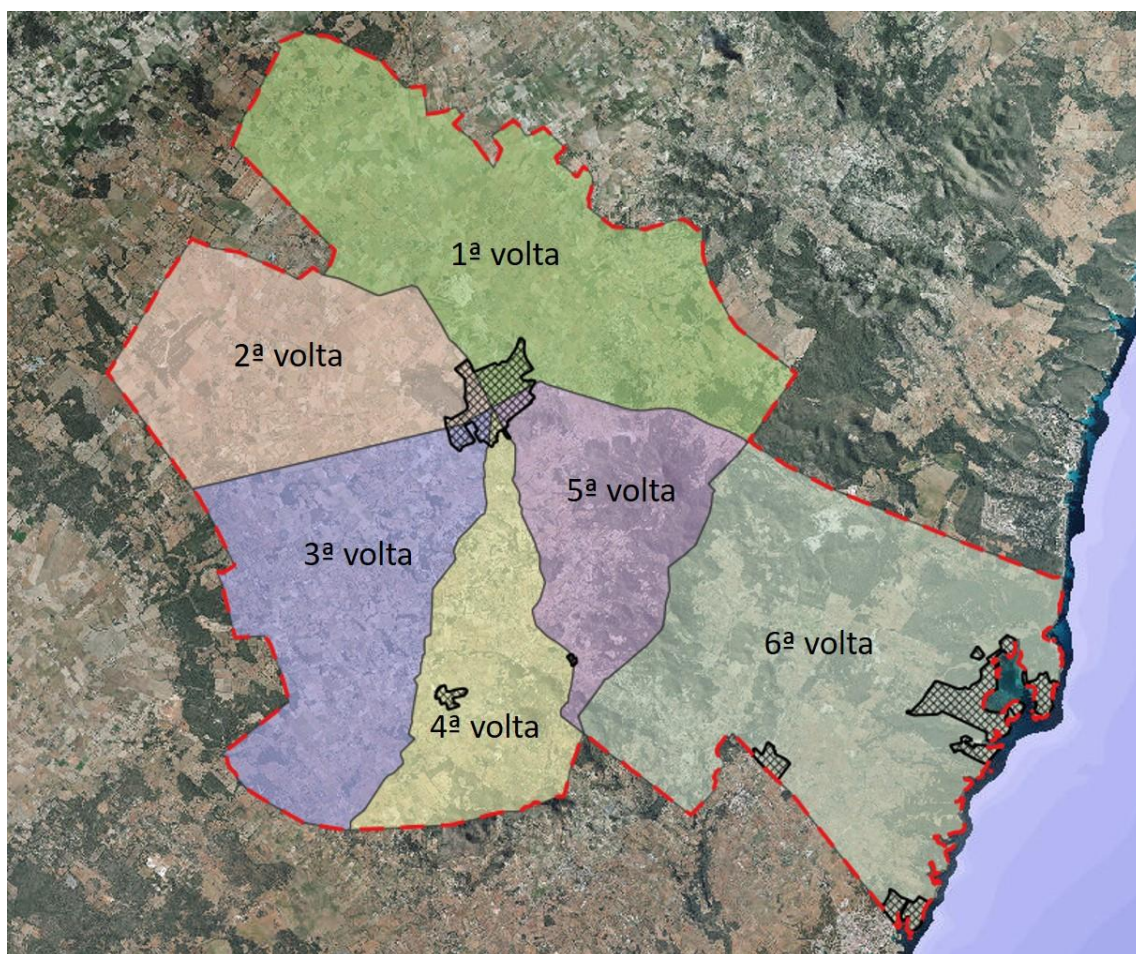
V2 – 2ª Volta: Entorn de Felanitx i de Son Mesquida

V3 – 3ª Volta: Entorn de Felanitx i de Son Negre

V4 – 4ª Volta: Entorn de Felanitx, de Cas Concos des Cavallers i Es Carritxó

V5 – 5ª Volta: Entorn de Felanitx, del monestir de Sant Salvador i del Castell de Santueri

V6 – 6ª Volta: Entorn de S'Horta i Portocolom

5.3. Tipologia

El tercer paràmetre ens informa de la tipologia del bé en funció de la següent categorització.

ARC – Arquitectura Civil

ARM – Arquitectura Miliar

ARR – Arquitectura Religiosa

BII – Bens d'Interès Industrial

BIP – Bens d'Interès Paisatgístic i Ambiental

BET – Bens etnològics

ENC – Enginyeria Civil

ESC – Escultura monumental, religiosa i heràldica

JAR – Jaciments arqueològics

6 ESTRUCTURA DE LES FITXES DEL CATÀLEG

Cada fitxa del catàleg s'estructura en grups concrets d'informació relativa al bé:

- a) Identificació
- b) Localització
- c) Descripció
- d) Intervencions
- e) Protecció
- f) Documentació fotogràfica
- g) Planimetria

Aquests grups queden subdividits en diferents camps d'informació relativa a cada un dels àmbits als quals pertanyen:

a) IDENTIFICACIÓ DE L'ELEMENT:

Fotografia d'identificació: Fotografia significativa de l'estat actual.

Denominació: Nom pel que es conegut cada element, toponímia que faciliti llur identificació o adreça en cas de que no es conegui cap dels noms anteriors.

Altres denominacions: altres noms pels quals es conegut de forma alternativa l'element.

Id Cataleg: Número identificador del bé. Número format per 3 dígits.

Codi nou: Codi de tres paràmetres que identifica l'element al catàleg actual.

Codi antic: Codi de tres paràmetres que identificava l'element al catàleg del 2016.

Categoria principal: Categoria a la que pertany el bé d'acord amb la classificació descrita al PTIM.

Tipus principal: Classificació segons els tipus d'element descrit a la fitxa.

Subtipus principal: Classificació segons els tipus d'element descrit a la fitxa.

Classificacions secundàries: Classificació segons els tipus d'element descrit a la fitxa.

Marc Legal: Indica si existeix alguna catalogació o declaració per algun organisme superior al municipi com ara la declaració com a Bé d'Interès Cultural o Bé Catalogat.

Numeració a altres inventaris: en cas d'estar inclòs dins altres inventaris oficials es consigna la seva numeració per facilitar la seva identificació.

Us original: S'indica l'ús originals de l'element catalogat.

Ús actual: S'indica l'ús actual de l'element catalogat.

Estil o corrent arquitectònic: Estil arquitectònic al qual s'integra l'element.

b) LOCALITZACIÓ:

Entorn: Entorn d'ubicació espacial de l'element

- Ubicació: Carrer o plaça als elements ubicats en sòl urbà, o polígon i parcel·la als elements situats a sòl rústic.
- Referència cadastral: identificador de cadastre

Coordenades UTM: Identificació de les i coordenades universal transversal de Mercator

Classificació del sòl: sòl urbà o rústic

c) DESCRIPCIÓ

Cronologia: data o època de construcció

Autor: informació relativa al projectista, constructor o promotor de la execució de l'element.

Estat de Conservació: es detalla l'estat de conservació del bé catalogat, enquadrant-lo dintre d'una categoria bàsica: bo, regular o dolent, en funció de la valoració de les patologies o intervencions que resulten visibles

Descripció: en aquest apartat es fa una descripció dels trets més importants que conformen l'element, es descriuen els aspectes volumètrics, els sistemes constructius, les façanes, etc.. així com elements concrets de l'interior de les edificacions que presenten un valor patrimonial destacable.

Bibliografia: informació relativa al buidatge bibliogràfic i documental utilitzat per la redacció de la fitxa de catàleg.

d) INTERVENCIONS

Intervencions realitzades: s'indica les intervencions que han pogut afectar a l'element, les que resulten visibles i les documentades administrativament.

Intervencions preferents: indicació bàsica de les intervencions a executar amb preferència en base a l'estat de conservació o intervencions realitzades de manera inadequada.

e) PROTECCIÓ

Grau de Protecció: indica el grau de protecció d'acord amb la normativa adjunta al Catàleg Municipal.

Elements a preservar: es detalla el grau de protecció otorgat adaptat a la proposta d'estructuració del PTIM.

Us dominant i compatible: en funció de les disposicions normatives municipals o la declaració com a bé amb valor patrimonial per algun organisme superior.

f) DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Recull la documentació fotogràfica necessària per visualitzar la descripció realitzada i identificar el bé.

g) PLANIMETRIA

Documentació planimètrica que reflecteix l'àrea compresa pel bé catalogat sobre la base del Mapa Topogràfic de les Illes Balears, a escales compreses entre l'1:1.000 per i l'1:5.000, en funció de la seva extensió i localització (urbà o rústic)

7 CATEGORIES DE PROTECCIÓ I NIVELLS D'INTERVENCIÓ

S'estableix una classificació adaptada a la proposta indicada al PTIM i d'acord amb la següent estructuració:

Nivell de Protecció integral.

Correspon al màxim grau de protecció i s'ha assignat a la totalitat dels jaciments arqueològics, als monuments emblemàtics del poble, com ara esglésies o oratoris, als elements esculturals i a algunes tipologies d'elements etnològics.

S'hi permeten obres de conservació i restauració i consolidació

Nivell de protecció parcial.

En general s'ha atorgat a la majoria dels elements compresos a les categories d'arquitectura i enginyeria civil: habitatges tant rurals com urbans, edificis d'ús públic, molins, i a certs elements inclosos a la resta de categories.

S'hi permeten obres de conservació i restauració, consolidació i rehabilitació.

Nivell de protecció ambiental.

Correspon a les proteccions que afecten a la classificació de béns d'interès paisatgístic i ambiental entre els que es troben els conjunts rurals i els urbans (carrers places...)

S'hi permeten obres de conservació i restauració, consolidació, rehabilitació, reestructuració i en alguns casos d'ampliació.

Nivell de protecció puntual.

Són aquells elements puntuals que destaquen pels seus valors arquitectònics i que pertanyen a construccions concretes.

Les actuacions permeses són les de consolidació, conservació i restauració de l'element catalogat.

8 BIBLIOGRAFIA

ADROVER, A.; CABOT, J. (2002). Felanitx 1931-1939: República, Guerra i Repressió. Sant Jordi de ses Salines (Eivissa): Res Publica.

- AGUILÓ, C. (1991). "La toponímia de la costa de Felanitx". Felanitx: Ajuntament de Felanitx.
- BARCELÓ ADROVER, A.; BENNÀSSAR COLL, B.; SALVÀ SIMONET, B. (2003). Guia dels pobles de Mallorca. Felanitx. Palma: Hora Nova.
- BARCELÓ, M. (1988) Arqueología medieval. En las afueras del medievalismo. Editorial Crítica: Barcelona.
- BARCELÓ, M. (1989) El diseño de espacios irrigados en al-Andalus: un enunciado de principios generales. I coloquio de historia y medio físico. Instituto de Estudios Almerienses. Almería: 50pp.
- BARCELÓ, M. (1997). "Assaig d'identificació del rastre dels assentaments de la immigració berber més primerenca". En: Barceló, M. (coord.): El curs de les aigües. Treballs sobre els pagesos de Yâbisa (290-633 H/902-1235 d.C.), Ibiza. p. 9-28.
- BARCELÓ, M. (2001) Immigration berbère et établissements paysans dans l'île d'Eivissa (902-1235) : à la recherche de la logique de la construction d'une nouvelle société. Castrum VII. Zones côtières et plaines littorales dans le monde méditerranéen au Moyen Age : défense, peuplement, mise en valeur. Roma, 291-321.
- BARCELÓ, M.; KIRCHNER, H. (1995). Terra de Falanis. Felanitx quan no ho era. Assentaments andalusins al territori de Felanitx. Palma: Ajuntament de Felanitx i Universitat de les Illes Balears.
- BARCELÓ, M.; KIRCHNER, H.; NAVARRO, C. (1996) El agua que no duerme. Fundamentos de la arqueología hidráulica andalusí. Granada: 91-118.
- BARCELÓ, M.; KIRCHNER, H.; RIERA RULLAN, M. (2013) "Primavera de 1230: Andalusins refugiats a la Serra de Llevant (Mallorca)". RIERA, M./ CARDELL, J. (coord.) V Jornades d'arqueologia de les illes Balears, pp. 229-239.
- BARCELÓ VIDAL, M.; DANÚS BURGUERA, M. (2001). Guía dels pobles de Mallorca. Santanyí. Palma: Hora Nova.
- BAUÇÀ, C. (1919) Història de Felanitx, I. Felanitx.
- BAUÇÀ, C. (1921) Història de Felanitx, II. Felanitx.
- BAUÇÀ, C. (1928) Història de Felanitx, IV. Felanitx.
- BENNÀSSAR COLL, B.; BARCELÓ MARTORELL, A.; BONET BURGUERA, A.; MONTSERRAT GARCÍAS, C. (2001) "El Patrimoni Artístic de Felanitx. Itineraris per la ciutat". Inèdit.
- BERARD SOLÀ, J. (1983) [1789]. Viaje a las villas de Mallorca. Palma: Ajuntament de Palma.
- BORDOY, M. (1919) Història de la Ciutat de Felanitx. Tom I. Felanitx: Bartomeu Reus.
- BORDOY, M. (1920) Història de la Ciutat de Felanitx. Tom II. Felanitx: Bartomeu Reus.
- BORDOY, M. (1931). Les coves prehistòriques de Felanitx. A: BSAL, nº 23: Palma: 340-341.
- BORDOY, M. (1945) Prehistoria y protohistoria felanigense. Felanitx.
- CAÑELLAS SERRANO, N. (2001). "El ferrocarril a Mallorca. La via del progres". Palma: Documenta Balear.

CARRIÓ VILLALONGA, P.J.; DOMÈNECH BESTARD, M.V.; RAMIS CALDENTEY, A. (2012). Escoles en temps de la Segona República: Felanitx.

CARTAILHAC, E. (1892) Monuments primitifs des Iles Balears. Tolouse.

CAU, M.À.; MAS, C. (2013) Tracing settlement patterns in Late Antique Mallorca (Balearic Islands): a field survey in the eastern territories. *Hortus Atrium Medievalum*, 19: 247-265.

COLL MESQUIDA, G. (2011). "Quatre-cents anys d'ensenyança a Felanitx. 1569-1969". Palma: Hiperbòlic Edicions.

ENCINAS, J.A. (2014). *Corpus Cavernario Mayoricense*. Pollença: El Gall Editors.

GARCÍA DELGADO, C. (1992). "Arquitectura Tradicional de la isla de Mallorca. Influencias de Roma, el Islam y Cataluña". Barcelona: La isla de la calma.

GRACIA, F.; WATKINSON, P.; MONSERRAT, T.; CLARKE, O.; LANDRETH, R. (1997) Les coves de la zona de ses partions. *Portocolom (Felanitx, Mallorca)*. *Endins*, 21: 5-28.

HERNÁNDEZ-GASCH, J. (2009). Les coves de la cinglera del Castell de Santueri (Felanitx, Mallorca). Els materials del Fons Colominas del Museu d'Arqueologia de Catalunya. *Endins*, 33: 19-34.

JAVALOYAS, D.; SASTRE, M.; SALVÀ, M.A. ; GALERA, P. ; OLIVER, L.I. (En preparació) Informe preliminar del control arqueològic al carreró d'en Reus, Felanitx.

KIRCHNER, H. (2003) Una arqueología colonial: espais andalusins i pobladors catalans a les Illes Balears. En Barceló, M et alii. (eds.) *El Feudalismo comptat i debatut. Formació i expansió del feudalisme català*. Barcelona: 201-236.

KIRCHNER, H.; MOLL, B. (2006) "Las Islas Orientales de Al-Andalus: Las Baleares en Época Islámica". En *Historia de las Islas Baleares 5. El Mundo/ El Día de Baleares*.

KIRCHNER, H.; NAVARRO, C. (1994) Objetivos, método y práctica de la arqueología hidráulica. *Arqueología y territorio medieval*, 1: 159-182.

MARÍN HERNÁNDEZ, J. L. (1994). *Construcciones molineras harineras en Mallorca*, 20 volums, PFC.

MASCARÓ I PASSARIUS, J. (1967). *Monumentos prehistoricos y protohistoricos de la Isla de Mallorca. Instrucciones para la defensa de los sitios arqueológicos*. Madrid.

MORRO, G. (2000) Les ordinacions de Jaume II, I Jornades d'estudis locals de Felanitx. Felanitx: 108-132.

MUNAR, S. ; SERVERA, J. (2015) Informe preliminar de la intervenció arqueològica a l'edifici del carrer 31 de març, 4 (Felanitx, Mallorca). Fase I. Excavació de la zona del soterrani (Zona B). Inèdit.

MUT, A.; ROSSELLÓ BORDOY, G. (1993) La « Remembrança » de Nunyo Sang. Una relació de les seves propietats a la ruralia de Mallorca. Palma de Mallorca.

OLIVER, L.I. (2016) Informe del control arqueològic subsidiari del Projecte bàsic de demolició i nova construcció d'edifici entre mitgeres destinat a Arxiu Municipal. Crr. Bastera, 3 – Felanitx. Inèdit.

ORFILA, M. (1993) Construcciones rurales romanas en Mallorca. En Padró, J. (Ed.) Homenaje al Dr. Tarradell. Barcelona: 793-806.

ORFILA, M. et al. (1996). "Nuevas perspectivas entorno a la romanización de la isla de Mallorca: el mundo rural". Mayurqa, 23: 9-30.

RIERA FRAU, M.M. (1999) "Ceràmiques emirales y califales halladas en Mallorca". Arqueología y territorio medieval 6. Actas del coloquio La cerámica andalusí. 20 años de investigación. Jaén: 177-190

RIERA FRAU, M.M; ROSELLÓ BORDOY, G. (1995) "El nivell andalusí de la sala hipóstila del poblat talaiòtic de l'Hospitalet (Manacor, Mallorca)" BSAL, 51: 289-292.

ROIG BENNASSAR, M.P. Y FERRER I FEBRER, A. (1984-1985). Arquitectura I urbanisme a Felanitx (1814-1913). Art Català., s/p.

ROSSELLÓ BORDOY, G. (1991a) El tesoro d'època almohade. Palma.

ROSSELLÓ BORDOY, G. (1991b) El nombre de las cosas en al-Andalus: una propuesta de terminología cerámica. Palma.

ROSSELLÓ BORDOY, G. (2002) El ajuar de las casas andalusíes. Colección Al-Andalus. Ed. Sarriá. Málaga

ROSSELLÓ BORDOY, G. (2007) Documentación feudal y arqueología andalusí: el caso de Mallorca. BSAL, 63: 409-422

ROSSELLÓ BORDOY, M. (2007). El Islam en las Islas Baleares. Mallorca musulmana, según la remembrança...de Nunyo Sanç y el Repartiment...de Mallorca. Palma de Mallorca, UIB.

ROSSELLÓ VAQUER, R. (1972a) Felanitx a mitjan segle XIII. Felanitx: Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Baleares.

ROSSELLÓ VAQUER, R. (1972b) Documents per a la història de Felanitx. Felanitx

ROSSELLÓ VAQUER, R. (1973) Felanitx a la segona part del segle XIII. Felanitx.

ROSSELLÓ VAQUER, R. (1984) Crònica felanitxera (1288-1399). Felanitx.

ROSSELLÓ VERGER, V.M. (1960). L'evolució urbana de Felanitx.

ROSSELLÓ VERGER, V.M. (1964). Mallorca. El Sur y Sureste. Palma: Cámara Oficial de Comercio, Industria y Navegación de Palma de Mallorca.

SALVÀ, B. (1992) El patró d'assentament de la prehistòria a la romanització de Felanitx. A: La prehistòria de les illes de la Mediterrània occidental: X Jornades d'Estudis Històrics Locals : Palma de Mallorca del 29 al 31 d'octubre de 1991. Coord. por Guillem Rosselló Bordoy. Ajuntament de Palma: Palma.

SALVÀ, B. (1993) Miquel Bordoy i l'arqueologia. La seva col·lecció particular. Ajuntament de Felanitx: Felanitx.

SALVÀ, B. (2001) El pretalaiòtic al llevant mallorquí (1700-1100 AC): anàlisi territorial. Palma: Documenta Balear.

XAMENA, P. (1975). Història de Felanitx. Volum I. De la Prehistòria al segle XVI. Palma

XAMENA, P. (1975). Història de Felanitx. Volum II. Del segle XVII al XX. Palma

XAMENA, P. (1983). Els carrers de Felanitx. Felanitx: Ramon Llull.

XAMENA, P. (1986)

XAMENA, P. (1990). Felanitx ahir I. 200 fotografies retrospectives de Felanitx.

XAMENA, P. (1992). Felanitx ahir II. 200 fotografies retrospectives de Felanitx.

XAMENA, P. (1991). "Felanitx, mot a mot". Felanitx.

XAMENA, P. (2012). Anys Enrera. Felanitx 1931-1963. Felanitx: Sa fundació. Museu Cosme Baucà

XAMENA, P.; ROSSELLÓ VAQUER, R. (1975a). La fundació de la vila de Felanitx. Felanitx: Ajuntament de Felanitx.

XAMENA, P. Y ROSSELLÓ VAQUER, R. (1975b). Història de Felanitx. Volum I. De la Prehistòria al segle XVI. Palma: Mallorca.

XAMENA, P. Y ROSSELLÓ VAQUER, R. (1975c). Història de Felanitx. Volum II. Del segle XVII al segle XX. Palma: Mallorca.

INVENTARIS CONSULTATS

Asociación de amigos de los molinos de Mallorca. Inventari de protecció del Patrimoni Cultural Europeu (IPCE).

Catàleg il·lustrat de ses fonts de Mallorca. www.fontsdetramuntana.com

Consell de Mallorca. Carta Arqueològica de Mallorca.

Consell de Mallorca. Inventari de Pous.

Ministerio de Cultura y Deporte. Registor de Bienes de Interés Cultural.

9 LLISTAT D'ELEMENTS

Portocolom

Id	Id+Codi nou	Codi antic	Denominació
099	099-PC-ARC	PC-E-01	Sa Llotja
100	100-PC-ARC	PC-E-02	Can Vell - Cas Metge Llaneras
101	101-PC-ARC	PC-E-03	Edifici al Carrer dels Pescadors, núm. 3
102	102-PC-ARC	PC-E-04	Edifici al Carrer dels Pescadors, núm. 7
103	103-PC-ARC	PC-E-05	Edifici al Carrer dels Pescadors, núm. 16
104	104-PC-ARC	PC-E-06	Edifici al Carrer dels Pescadors núm. 20
105	105-PC-ARC	PC-E-07	La Duana
106	106-PC-ARC	PC-E-08	Edifici al Carrer de la Mar, núm. 1
107	107-PC-ARC	PC-E-09	Edifici al Carrer de la Mar, núm. 4
108	108-PC-ARC	PC-E-10	Can Pereó
109	109-PC-ARC	PC-E-11	Edifici al Carrer Llevant, núm. 4
110	110-PC-ARC	PC-E-12	Can Tejedor
111	111-PC-ARC	PC-E-13	Can Vell
112	112-PC-ARC	PC-E-14	Edifici al Carrer Mossèn Tauler, núm. 12
113	113-PC-ARC	PC-E-16	Edifici al Carrer del Carme, núm. 6
114	114-PC-ARC	PC-E-19	Escola Graduada de Portocolom
115	115-PC-ARC	PC-P-01	Portal al Carrer Mossèn Tauler 2
116	116-PC-ARM	PC-E-18	Torre de Defensa de Portocolom
117	117-PC-ARM	PC-P-04	Búnquer de Portocolom
118	118-PC-ARM	PC-P-05	Bateria de Porto Colom
119	119-PC-ARM	PC-P-06	Búnquer al Babo
120	120-PC-ARR	PC-E-15	Església d'es Port (Mare de Déu del Carme)
121	121-PC-BET	PC-C-01	Ses Barraques de Sa Bassa Nova 1
122	122-PC-BET	PC-C-02	Ses Barraques de Sa Bassa Nova 2
123	123-PC-BET	PC-C-03	Ses Barraques d'es Carrer dels Tamarells
124	124-PC-BET	PC-C-04	Ses Barraques d'es Carrer de la Mar
125	125-PC-BET	PC-C-05	Ses Barraques d'es Rivetó
126	126-PC-BET	PC-C-06	Ses Barraques des Babo
127	127-PC-BIP	PC-C-07	Carrer Cristòfol Colom
128	128-PC-BIP	PC-C-08	Carrer dels Pescadors
129	129-PC-BIP	PC-C-09	Carrer de la Mar
130	130-PC-BIP	PC-C-10	Carrer de Llevant
131	131-PC-BIP	PC-C-11	Carrer del Carme
132	132-PC-ENC	PC-P-03	Moll de S'Aduana
133	133-PC-ESC	PC-P-02	Creu d'es Port